

Tézy na štátne skúšky pre bakalársky študijný program filozofia MO akademický rok 2024/2025

Tézy sú podkladom pre prípravu študenta na štátnu skúšku. Vymedzujú obsah a rozsah požadovaných vedomostí, ktorých inteligentné porozumenie má študent preukázať na skúške. Od študenta sa očakáva, že oblasť vymedzená tézou je zvládnutá prostredníctvom **kvalitnej znalosti príslušnej povinnej a primeranej znalosti odporúčanej literatúry**. Samotné tézy sú formulované tak, aby študentovi umožnili prezentovať svoje schopnosti analytického a syntetického uvažovania v kontexte viacerých absolvovaných predmetov.

Študent bude odpovedať vždy na jednu otázku (napr. 1.1 alebo 1.2, čiže z prvej otázky prvú tézu alebo z prvej otázky druhú tézu a pod.) z každého z troch okruhov (z každého okruhu si vytiahne jednu otázku). Okruhy sú: **teoretická filozofia, praktická filozofia a dejiny filozofie**.

Teoretická filozofia

1. Logika

Téza č. 1: Výroková logika (druhy výrokov a spojok; $\sim$, $\&$, $\vee$, $\rightarrow$, $\leftrightarrow$; tabuľková metóda; tautológia, kontradikcia, neutrálna formula; dôkazy; základné pravidlá odvodzovania). Deduktívne a nededuktívne uvažovanie (redukcia, analógia, neúplná indukcia; úplná indukcia).

Povinná literatúra:

CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do problematiky metodológie vied V.“ In: *Organon F*, roč. 8, 2001, č. 1, s. 91-103;

CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do problematiky metodológie vied VI.“ In: *Organon F*, roč. 8, 2001, č. 2, s. 201-203.

GAHÉR, F.: *Logika pre každého*. (3. vyd.)

Bratislava : IRIS, 2003, s. 57-74, s. 108-111.

Úvod do logiky (e-learningový kurz): prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do problematiky metodológie vied III.“ In: *Organon F*, roč. 7, 2000, č. 3, s. 326-337.

SMULLYAN, R.: *Navěky nerozhodnuto: Úvod do logiky a zábavný průvodce ke Godelovým objevům*. Praha : ACADEMIA, 2003, s. 25-55.

Téza č. 2: Predikátová logika (čím sa líši od výrokovovej a subjekt-predikátovej logiky; jazyk predikátovej logiky (PL); formalizácia v jazyku PL; 4 základné odvodzovacie pravidlá v PL)

Povinná literatúra:

GAHÉR, F.: *Logika pre každého*. (3. vyd.)

Bratislava : IRIS, 2003, s. 159-79, s. 192-199.

VOLEK, P.: *Úvod do logiky a metodológie vied*.

Bratislava : Update Studio, 1999, s. 90-101.

Úvod do logiky (e-learningový kurz): prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

NEWTON-SMITH, W.H.: *Logic: An Introductory Course*. London : Routledge, 1999, s. 106-140.

CMOREJ, P.: *Úvod do logickej syntaxe a sémantiky*.

Bratislava : Iris, 2001.

2. Metafyzika

Téza č. 1: Základy kategoriálneho systému a chápania príčin

Povinná literatúra:

MUCK, O. *Metafyzika I-II*. Usp. M. Altrichter.

Olomouc : MCM, 1993, 1.2-1.3, s. 57-80, 84-100.

Odporúčaná literatúra:

CORETH, E.: *Metafyzika*. Trnava : Dobrá kniha, 1999, s. 47-73.

TOMÁŠ AKVINSKÝ: O jsoucnu a bytnosti. In: SOUSEDÍK, S.: *Jsoucnu a bytí. Úvod do četby sv. Tomáše Akvinského*.

Praha : Křesťanská akademie, 1992, s. 68-103.

Téza č. 2: Vzťah súcna a bytia, náuka o transcendentáliách

Povinná literatúra:

MUCK, O. *Metafyzika I-II*. Usp. M. Altrichter. Olomouc : MCM, 1993, 1.4, s. 106-122, 2.2, s. 156-163.

CORETH, E.: *Metafyzika*. Bratislava: TFTU, 1999, s. 89-112

Odporúčaná literatúra:

GILSON, E.: *Bytí a někteří filosofové*. Praha : OIKOYMENH, s.179-217.

BOGLIOLO, A.: *Ontológia*. Bratislava : RK CMBF UK, 1993, s. 65-80.

Praktická filozofia

3. Etika

Téza č. 1: Kritériá morálneho hodnotenia ľudských skutkov

Povinná literatúra:

ARISTOTELES.: *Etika Nikomachova*. Bratislava : Pravda, 1972, s. 19-58.

Odporúčaná literatúra:

ANZENBACHER, A.: *Úvod do etiky*. Praha : Zvon, 1994. s. 13-128.

KUNA, M.: *Úvod do etiky cnosti*. Ružomberok: FF KU, 2010, s. 31-45.

Téza č. 2: Morálne princípy, praktická rozumnosť a morálne rozhodnutie „tu a teraz“

Povinná literatúra:

MACINTYRE, A.: *Ztráta ctnosti*. Praha : OIKOYMENH, 2004, s. 213-237.

Odporúčaná literatúra:

ARISTOTELES.: *Etika Nikomachova*. Bratislava : Pravda, 1972, s. 141-159.

AUBENQUE, P.: *Rozumnost podle Aristotela*. Praha : OIKYMENH, 2003, s. 43-77.

KUNA, M.: *Úvod do etiky cnosti*. Ružomberok: FF KU, 2010, s. 31-83.

4. Filozofia práva

Téza č. 1: Tomášove chápanie práva a jeho dôsledky pre tvorbu, platnosť, záväznosť a kritiku pozitívnej legislatívy

Povinná literatúra:

ŠPRUNK, K.: *Tomáš Akvinský o zákonech v Teologické sumě*. Praha : Krystal OP, 2003, s. 17-25, 56-91 (STh otázky 90, 94-96).

Odporúčaná literatúra:

KRSKOVÁ, A.: *Dejiny politickej a právnej filozofie*. Trnava : Facultys Iuridica Universitas Tyrnaviensis, 2011, s. 179-189.

Téza č. 2: Procedurálna teória prirodzeného práva: morálka umožňujúca právo podľa Lona Fullera

Povinná literatúra:

FULLER, L.: *Morálka práva*. Praha : OIKOYMENH, 1998, s. 37-90.

Odporúčaná literatúra

LISSKA, A.: *Aquinas' s Theory of Natural Law. An Analytic Reconstruction*. Oxford : Clarendon Press, 1996, s. 16-25.

Dejiny filozofie

5. Antická filozofia

Téza č. 1: Jednota a mnohosť ako princípy vysvetľovania sveta v koncepciách predsokratovských filozofov

Povinná literatúra:

Antológia z diel filozofov. Predsokratovci a Platón, Bratislava 1998, s. 55-193.

Odporúčaná literatúra:

LABUDA, P.: *Úvod do antickej filozofie I. Zrod a vývoj ranej gréckej filozofie*. Ružomberok: Verbum, 2015, s. 68-198.

Téza č. 2: Človek a polis u Platóna a Aristotela

Povinná literatúra:

PLATÓN: *Dialógy, II. zv.*, Bratislava : Tatran, 1990, *Štát*, 427 d – 445 a, s. 134-157.

ARISTOTELES: *Politika* (III. kniha, kap. 4-10). Bratislava: KALLIGRAM, 2009, s. 103-118.

Odporúčaná literatúra:

COPLESTON, F.: *Dějiny filosofie I. Řecko a Řím*. Olomouc : Refugium, 2014, s. 299-325, s. 467-476.

6. Stredoveká filozofia

Téza č. 1: Tomáš Akvinský a Rajmund Lullus o človeku

Povinná literatúra:

VOLEK, P.: *Predpoklady chápania človeka u Rajmunda Lullu*. In: *Filozofia*, roč. 58, 2003, č. 4, s. 233-246.

VOLEK, P.: Základné aspekty filozofickej antropológie podľa sv. Tomáša Akvinského. In: *Filozofia*, roč. 54, 1999, č. 6, s. 377-389.

Odporúčaná literatúra:

VOLEK, P.: *Filozofia človeka podľa Tomáša Akvinského*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku, 2003, s. 232-239, 248-280.

Téza č. 2: Tomáš Akvinský a Machiavelli o vládnutí

Povinná literatúra:

TOMÁŠ AKVINSKÝ: O kráľovstve ke králi kyperskému. In: SOUSEDÍK, S.: *Texty k studiu stredoveké filozofie*. Praha : Karlova univerzita, 1994, I-IV., s. 27-67.

MACHIAVELLI, N.: *Vladař*. Praha : Ivo Železný, 1995, IX-XI. XV-XVI., s. 50-58, 71-75.

Odporúčaná literatúra:

SWIEŻAWSKI, S.: *Nový výklad sv. Tomáša*. Brno : Cesta, 1997, s. 162-167.

SIROVIČ, F.: *Dejiny filozofie II. Novovek - 1. časť*. Trnava : Dobrá kniha, 1997, s. 20-26.

7. Novoveká filozofia

Téza č. 1: Spor novovekého racionalizmu a empirizmu a pokus o jeho prekonanie v diele I. Kanta. R. Descartes (metafyzické predpoklady teórie poznania, metodická pochybnosť, prvý princíp, dôkazy existencie Boha), J. Locke (tabula rasa, idey). Filozofický projekt troch kritik I. Kanta (Kritika čistého rozumu, Kritika praktického rozumu: formálna a autonómna etika povinnosti. Kritika súdnosti: estetická a teleologická súdnosť).

Povinná literatúra:

DESCARTES, R.: *Meditácie o prvej filozofii*. Bratislava : Chronos, 1997, s. 21-52.

LOCKE, J.: Rozprava o ľudskom rozume. In: *Antológia z diel filozofov. Novoveká empirická a osvietená filozofia*. Bratislava : Pravda, 1967, s. 53-78.

KANT, I.: *Prologomena ke každé příští metafyzice jež se bude moci stát vědou*. Praha : Svoboda, 1992, s. 32-47.

Odporúčaná literatúra:

RÖD, W.: *Novověká filozofie I. Praha : Oikoymenh, 2001, s. 62-118.*

RÖD, W.: *Novověká filozofie II. Praha : Oikoymenh, 2004, s. 33-83.*

JAESCHKE, A.: *Německá klasická filozofie I. Praha : OIKOYMENH, 2015, s. 23-137.*

SCRUTON, R.: *Krátke dejiny novovekej filozofie. Od Descarta po Wittgensteina*. Bratislava : Archa, 1991, s. 37-48, s. 93-116.

Téza č. 2: Filozofia existencie: K. Jaspers (filozofická viera, hraničné situácie, šifry), M. Heidegger (kritika metafyziky, úzkosť, pobyt).

Povinná literatúra:

JASPERS, K.: *Šifry transcencie*. Bratislava : KALLIGRAM, 2004, s. 9-36.

HEIDEGGER, M.: *Úvod k přednášce Co je metafyzika?* Praha : OIKOYMENH, 1993, s. 7-35.

Odporúčaná literatúra:

THURNHER, R., RÖD, W., SCHMIDINGER, H.: *Filozofie 19. a 20. století III. (Dejiny filozofie. Svazek 13)*. Praha : OIKOYMENH, 2009, s. 221-314.

PETŘÍČEK, M.: *Úvod do současné filozofie*. Praha : Herrmann a synové, 1997, s. 68-82